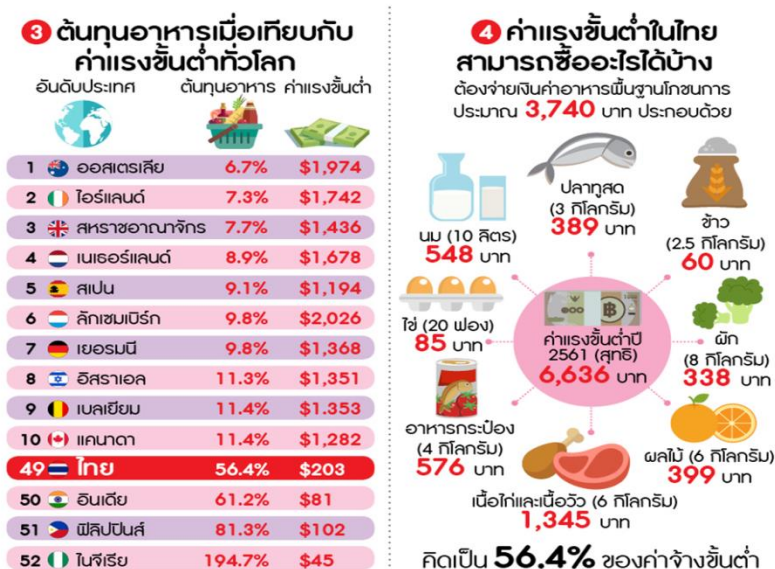

บทที่ 1

บทนำ

ซึ่งในช่วงต้นของทุกปี ค่าแรงขั้นต่ำจะถูกปรับปรุงในหลายประเทศ สำหรับไทยแม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในกลุ่มประเทศที่ให้สัตยาบันอนุสัญญาค่าแรงขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติ แต่แนวคิดนี้เป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีและปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย จากการเปิดเผยดัชนีค่าครองชีพทั่วโลก ปี 2562 ที่คำนวณจากค่าสินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ อาทิ ค่าอาหารในร้านอาหาร ค่าเช่าที่พักอาศัย และกำลังซื้อของประชากร เมือง พบว่า กรุงเทพมหานคร ถูกจัดให้เป็นเมืองที่มีค่าครองชีพสูงที่สุด เป็นอันดับ 2 ของอาเซียน นอกจากนี้เมืองท่องเที่ยวหลักของไทย อย่างภูเก็ต พัทยา และเชียงใหม่ ยังติดใน 10 อันดับแรกเมืองที่มีค่าครองชีพสูงที่สุดในภูมิภาค (www.numbeo.com, 2562)

โดยรายงานการปรับอัตราค่าแรงขั้นต่ำในประเทศไทยล่าสุด ได้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละ 308-330 บาท แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ โดยในท้องที่จังหวัดชลบุรี ภูเก็ต และระยอง สูงสุดที่ 330 บาท และในท้องที่จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา ต่ำสุดที่ 308 บาท ส่วนอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอยู่ที่ 325 บาท อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่แรงงานไทยต้องเผชิญคือ ค่าแรงขั้นต่ำเพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการทางโภชนาการขั้นพื้นฐานหรือไม่ โดยพิจารณาราคาของกลุ่มอาหารสากล 8 กลุ่ม ได้แก่ ขนมปัง (เทียบได้กับปลา), นม, ข้าว, ไข่, ชีส (เทียบได้กับอาหารกระป๋อง), เนื้อ, ผลไม้ และผัก ใน 52 ประเทศ เทียบกับค่า แรงขั้นต่ำในปัจจุบันของประเทศนั้นๆ ปรากฏว่า ประเทศที่มีอัตราส่วนระหว่างราคาอาหารและค่าแรงขั้นต่ำที่ดีที่สุดคือ อันดับ 1 ออสเตรเลีย ร้อยละ 6.7 อันดับ 2 ไอร์แลนด์ ร้อยละ 7.3 และอันดับ 3 สหราชอาณาจักร ร้อยละ 7.7 ซึ่งหมายความว่า เมื่อคำนึงถึงราคาท้องถิ่นแล้ว ลูกจ้างที่ได้รับค่าตอบแทนต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้จะจ่ายประมาณ ร้อยละ 7 ของเงินเดือนสำหรับมูลค่าอาหารแบบเดียวกัน ขณะที่ไทย มีค่าแรงขั้นต่ำในประเทศ อยู่ที่ประมาณ 6,636 บาทต่อเดือน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงราคาเฉลี่ยของอาหารในประเทศไทยแล้ว ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารพื้นฐานอยู่ที่ประมาณร้อยละ 56.4 ของค่าแรงขั้นต่ำ หมายความว่า ค่าใช้จ่ายในกลุ่มอาหารพื้นฐานของไทยเกินครึ่งของค่าแรงขั้นต่ำ ทำให้ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในลำดับที่ 49 จากทั้งหมด 52 ประเทศ ขณะที่บรรดาประเทศที่มีลำดับต่ำกว่าไทย ได้แก่ อันดับที่ 50 อินเดีย ร้อยละ 61.2 อันดับที่ 51 ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 81.3 และอันดับที่ 52 ไนจีเรีย ร้อยละ 194.7% แสดงให้เห็นว่า ค่าแรงขั้นต่ำแทบจะไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมค่าใช้จ่ายของมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่เป็นพื้นฐาน ส่วนฟิลิปปินส์และไนจีเรีย กำลังอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก (ราชกิจจานุเบกษา, พ.ศ. 2562)

ภาพที่ 1 อัตราส่วนระหว่างราคาอาหารและค่าแรงขั้นต่ำ

สำหรับตัวอย่างของผลิตภัณฑ์พื้นฐานโภชนาการที่ประกอบไปด้วยรายการจาก 8 กลุ่มอาหารสากล แม้จะเป็นเพียงรายการอาหารระยะสั้นและประหยัด แต่ผลิตภัณฑ์เหล่านี้สามารถตอบสนองความต้องการทางโภชนาการของผู้บริโภคและราคาก็มีการตรวจสอบกันอย่างต่อเนื่องทั่วโลก เมื่อพิจารณาราคาสินค้าในประเทศไทยพบว่า คนไทยต้องจ่ายเงินประมาณ 3,740 บาท สำหรับรายการสิ่งของที่บรรจุอยู่ในตะกร้าโภชนาการนี้ ได้แก่ นม 10 ลิตร ราคา 548 บาท, ขนมปัง 10 ก้อน หรือปลาสด 3 กิโลกรัม 389 บาท, ข้าว 2.5 กิโลกรัม 60 บาท, ไข่ 20 ฟอง 85 บาท, ชีส 1 กิโลกรัม หรืออาหารกระป๋อง 4 กิโลกรัม 576 บาท, เนื้อไก่และเนื้อวัว 6 กิโลกรัม 1,345 บาท, ผลไม้ขนาดชนิด 6 กิโลกรัม 399 บาท และผัก 8 กิโลกรัม 338 บาท ซึ่งเมื่อเทียบกับค่าแรงขั้นต่ำของคนไทยแล้ว แทบจะไม่เพียงพอสำหรับต้นทุนของอาหารธรรมดาที่มีคุณค่าทางโภชนาการ อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ข้อมูลล่าสุด ปี 2560 พบว่า ครัวเรือนไทยมีรายได้เฉลี่ย 26,946 บาทต่อเดือน ร้อยละ 45.1 มาจากค่าจ้างและเงินเดือน อีกร้อยละ 18.1 เป็นกำไรสุทธิจากการทำธุรกิจ ร้อยละ 8.7 กำไรสุทธิจากการทำการเกษตร ร้อยละ 11.6 เป็นรายได้ที่ไม่ได้เกิดจากการทำงาน เช่น เงินที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน/รัฐ ร้อยละ 1.4 รายได้จากทรัพย์สิน เช่น ดอกเบี้ย นอกจากนี้ยังมีรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงินในรูปแบบสวัสดิการ/สินค้าและบริการต่างๆ ที่ได้รับมาโดยไม่ต้องซื้อ ร้อยละ 13.8 ขณะที่ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่เดือนละ 21,437 บาท ร้อยละ 35.1 เป็นค่าอาหารเครื่องดื่มและยาสูบ รองลงมา ร้อยละ 20.3 เป็นค่าที่อยู่อาศัยเครื่องแต่งบ้านและเครื่องใช้ภายในบ้าน ร้อยละ 17.4 เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ

ยานพาหนะและการเดินทาง ร้อยละ 14.2 เป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ของใช้ส่วนบุคคล ใช้ในการสื่อสาร ใช้เพื่อการศึกษา ฯลฯ และ ร้อยละ 13.0 เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค เมื่อมองภาพรวมจะเห็นว่า รายจ่ายของคนไทยระดับครัวเรือน กว่าร้อยละ 35.1 หมดไปกับค่าอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งเมื่อเทียบกับระดับบุคคลที่ได้รับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในอัตราส่วนราคาอาหารเท่ากัน พบว่า แรงงานไทยต้องเสียค่าอาหารเกินครึ่งจากค่าจ้าง ซึ่งไม่มีทางเลือกเลยได้เลย เพราะอาหารคือปัจจัยสำคัญเพื่อการดำรงชีพ แต่อำนาจการซื้อแทบไม่มีอยู่ในมือ นับเป็นปัญหาวิกฤตกังวลของคนไทยมาตลอด อย่างไรก็ตาม แม้การขึ้นค่าแรงขั้นต่ำอย่างที่ผ่านมา จะพอทุเลาปัญหาสินค้าราคาแพงได้บ้าง รวมถึงการส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าก็เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุเท่านั้น ดังนั้นภาครัฐต้องหามาตรการดูแลอย่างจริงจัง เพื่อให้ผู้บริโภครู้สึกผิดเคืองในการใช้จ่ายใช้สอยด้วยรายได้ที่สวนทางกับค่าครองชีพที่มีแนวโน้มสูงขึ้น (<https://www.bltbangkok.com/>, 6 กุมภาพันธ์ 2562)

เศรษฐกิจจังหวัดลำปางโดยรวมขยายตัว ด้านการผลิตขยายตัว จากภาคบริการเป็นสำคัญ โดยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในจังหวัด ยอดขายสินค้าของห้างสรรพสินค้าในจังหวัดเพิ่มขึ้น และภาษีมูลค่าเพิ่มหมวดโรงแรมและภัตตาคารเพิ่มขึ้น จากนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยว 2561 เป็นปีท่องเที่ยว ลำปาง เชื่อมโยงกับ “ปีท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก๋อย่างยั่งยืน” ประกอบกับผู้ประกอบการมีการกระตุ้นตลาด เพื่อให้เกิดมีการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของท้องถิ่น ด้านการใช้จ่าย พบว่าหดตัว จากการบริโภคภาคเอกชนหดตัวร้อยละ -2.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันกับปีที่แล้ว โดยภาษีมูลค่าเพิ่มหมวดขายส่ง ขายปลีก มีทิศทางหดตัว อย่างไรก็ตามความต้องการซื้อยานยนต์ยังขยายตัว ผลจากการส่งเสริมการขายของบริษัทผู้ผลิตและตัวแทนจำหน่าย การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวร้อยละ 0.6 จากยอดขายวัสดุอุปกรณ์การก่อสร้างเพิ่มขึ้น ด้านการเงิน พิจารณาจากปริมาณเงินฝากรวม หดตัวจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 0.7 จากเงินฝากออมทรัพย์ของส่วนราชการ ภาคธุรกิจ ส่วนด้านปริมาณสินเชื่อรวม ขยายตัวจากระยะเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 2.5 จากสินเชื่อด้านธุรกิจโรงแรมที่พัก ก่อสร้าง ค่าส่งค่าปลีก ธุรกิจการเงินเสถียรภาพเศรษฐกิจ อัตราเงินเพื่อปรับตัวลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ -0.6 ปัจจัยสำคัญจากการลดลงของดัชนีราคาหมวดอาหารบริโภค - ในบ้าน ได้แก่ กับข้าวสำเร็จรูป เกลือปน ซีอิ๊ว ซอสหอยนางรม กะปิ ดัชนีราคาหมวดเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ และดัชนีราคาหมวดผัก และผลไม้ ได้แก่ ถั่วลิสงเตา ถั่วงอก ตำลึงกระเทียม หน่อไม้ต้ม ผักคะน้า มะเขือ มะนาว แดงโม ทูเรียน ฝรั่ง ลองกอง การจ้างงานอยู่ในระดับลดลง จากช่วงเดียวกันของปีที่แล้วร้อยละ 1.9 (กรมบัญชีกลาง รายงานภาวะเศรษฐกิจการคลังจังหวัดลำปาง, 2561)

แนวโน้มสถานการณ์แรงงานจังหวัดลำปางจากการติดตามภาวะอุตสาหกรรม การลงทุน ภาวะการค้าของจังหวัด ภาวะแรงงาน ทั้งการจ้างแรงงานในระบบประกันสังคม การเลิกจ้าง และการว่างงาน ทำให้คาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ได้ว่า ขณะนี้ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดลำปาง อยู่ในภาวะอยู่ในภาวะขยายตัว พิจารณาจากเศรษฐกิจด้านอุปทาน (การผลิต) พบว่าขยายตัว สะท้อนได้จากภาคเกษตรกรรมจากการเพิ่มผลผลิตด้านปศุสัตว์จำนวนอาชญาบัตรสุกร โค กระบือ ตามความต้องการของตลาดและผู้บริโภคเพิ่มขึ้น ภาคอุตสาหกรรมขยายตัว จากการเพิ่มขึ้นของภาษีมูลค่าเพิ่มหมวดอุตสาหกรรมปริมาณดินขาว ปริมาณหินอุตสาหกรรม (หินปูน-ก่อสร้าง) เนื่องจากผู้ประกอบการต้องการใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตภัณฑ์ในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ขณะที่ภาคบริการหดตัวตามยอดขายสินค้าของห้างสรรพสินค้าในจังหวัด รายได้จากสนามบินลดลง ผลมาจากผู้บริโภคบางส่วนยังระมัดระวังค่าใช้จ่ายด้านอุปสงค์ (ใช้จ่าย) พบว่าหดตัว สะท้อนได้จากการใช้จ่ายภาครัฐหดตัว เป็นผลจากการเบิกจ่ายงบประมาณประจำและงบลงทุนลดลง จากการเบิกจ่ายโครงการต่างๆ ที่มีการเร่งเบิกจ่ายไปก่อนหน้านี้ แต่อย่างไรก็ตามการบริโภคภาคเอกชนขยายตัว ผลของยอดขายของบริษัทขายรถ จำนวนรถยนต์นั่งส่วนบุคคลที่จดทะเบียนใหม่ ปริมาณการใช้ไฟฟ้าของครัวเรือนที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ การกระตุ้นการใช้จ่ายหรือการบริโภคของครัวเรือนเป็นปัจจัยสนับสนุนการลงทุนภาคเอกชนขยายตัวเล็กน้อย จากพื้นที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้าง ยอดขายวัสดุและอุปกรณ์การก่อสร้าง สินเชื่อเพื่อการลงทุนเพิ่มขึ้น (สำนักงานแรงงานจังหวัดลำปาง, 2561)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่อยากศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการได้รับค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานห้างสรรพสินค้า ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เพื่อทราบข้อมูลด้านค่าตอบแทนมีความเพียงพอต่อการดำรงชีพ และการดำเนินงานของสถานประกอบการที่สร้างการจูงใจการทำงานให้กับพนักงาน ที่สามารถก่อให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการได้รับค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานห้างสรรพสินค้า ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

ประโยชน์ที่ได้รับ

ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของการได้รับค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานห้างสรรพสินค้า ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ความสัมพันธ์ของการได้รับค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานห้างสรรพสินค้า ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เนื้อหาประกอบด้วย

ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน

1. ปัจจัยจูงใจ
2. ปัจจัยค้ำจุน

ปัจจัยค่าตอบแทน

1. เงินเดือน
2. เงินประจำตำแหน่ง
3. ค่าล่วงเวลา
4. สวัสดิการ

ขอบเขตของประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ พนักงานที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 320 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการวิจัยตั้งแต่ สิงหาคม 2561 ถึง พฤษภาคม 2562